

**ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ЧОТИРНАДЦЯТОЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

5 вересня 1995 р.

ВІННИЦЯ — 1995

ВЛИВ ІНШОМОВНОГО ОТОЧЕННЯ НА НАЙМЕНУВАННЯ РОСЛИННИЦТВА
В РОСІЙСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНСЬКИХ ГОВІРКАХ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

В наш час у Вінницькій області є біля 20-ти переселенських сіл, де майже 300 років в іншомовному оточенні живуть носії російської діалектної мови.

Дослідження словотвірних особливостей переселенських говірок свідчить про їх взаємодію з іншомовним оточенням. Так, у говірках Борскова, Краснянки, Кругів, Курників /Тиврівський район/ на відміну від інших досліджуваних говірок відомі найменування поля, де росте рослина, з суфіксом -ісько, який продуктивний в українському і польському оточенні даних говірок. Через те, що вихідні найменування рослин в більшості випадків у російських і українських говірках ідентичні /жито, квасоля та ін./, важко визначити, чи слова на -ісько становлять словотвірний тип, який функціонує в досліджуваних говірках, чи вони проникли як готові лексеми в іншомовного оточення. Наявність в говірці Кругів суфікса -ісько при утворенні найменувань поля від усіх вихідних іменників, які називають рослини /або від похідних від них прикметників/, дозволяє припустити тут запозичення словотвірних типів "іменник + -ісько /-нісько, -овісько/: барабулісько, кукурузнісько, свікловісько; "Прикметник + -ісько": житнісько, пшеничнісько. Особливо показове утворення дериватів з суфіксом -ісько від російських основ, які матеріально відрізняються від відповідних їм українських /свікла - свікловісько, фасоль - фасолісько/.

Деривація з суфіксами -нік- і -іння при найменуванні стебел та листя рослин свідчить про характер російсько-української діалектної взаємодії на словотвірному рівні. В українських говірках словотвірний тип "іменник + -нік-" при утворенні найменувань стебел та листя малопродуктивний, частіше за допомогою -нік- утворюються назви рослинних масивів. В досліджуваних говірках найменування стебел та листя з суфіксом -нік- властиві тільки говірці Борскова, яка формувалась в умовах мовної ізоляції від українського оточення, що, напевно, зумовило збереження цього словотвірного типу /барабульнік, кукурузнік/.

Частотний в українському мовному оточенні суфікс -іння має високу продуктивність у досліджуваних говірках /бураціння, фасоління/. Лексеми з суфіксом -іння сприймаються самими носіями говірок як мовний факт іншомовного походження. Деривати з -іння розповсюджені в усіх досліджуваних говірках, крім говірки Борскова.

Співіснування деривації з суфіксами -нік- і -іння, яке розглядається як результат взаємодії близькоспоріднених словотвірних систем, приводить до виникнення контампорізованих утворень /жоркні-